

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА
Кафедра філософії та суспільних наук**

**ФІЛОСОФІЯ
В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ
ТА
СОЦІАЛЬНО - ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСАХ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

**II-ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

18 листопада 2021 року

ВІННИЦЯ 2021

УДК: 1(091):004.83

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
академік Національної академії медичних наук України,
ректор Вінницького національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Мороз Василь Максимович

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА
проректор з наукової роботи
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Власенко Олег Володимирович

професор кафедри філософії та суспільних наук
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор філософських наук, професор
Вергелес Костянтин Миколайович

Редакційна колегія:

Черкасов Святослав Васильович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Харьковщенко Євген Анатолійович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Куліш Павло Лаврентійович кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР)

Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук викладач кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах. Матеріали доповідей та виступів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 18 листопада 2021 року Вінниця 2021. Видавець ФОП Кушнір Ю.В. – 196 с.

ISBN 978-617-7721-38-2

Збірник містить матеріали доповідей та виступів учасників II всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах**», яка відбулась у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова 18 листопада 2021 року з нагоди святкування Міжнародного дня філософії. У поданих матеріалах висвітлюється широке коло актуальних проблем розвитку філософських дисциплін від минулих часів до сучасних. Збірник адресовано науковцям, вищої та середньої освіти, аспірантам, магістрантам, пошукувачам, студентам та всім хто цікавиться філософією й гуманітарними дисциплінами.

Матеріали подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, посилань, грамотність, літературний стиль та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи не повертаються. Організатори конференції та члени редколегії не завжди поділяють думки учасників (авторів).

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова протокол № 3 від 25 листопада 2021р.

УДК: 1(091):004.83

ISBN 978-617-7721-38-2

Власенко О.В.,
проректор з наукової роботи
д. мед. н., професор,
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

Вергелес К.М.,
д. філос. н., професор,
професор кафедри філософії та суспільних наук
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

Вергелес Т. М.,
асистент кафедри загальної гігієни та екології
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Системні зміни у вищій освіті України, Закон України «Про освіту», зокрема стаття 42 – «Академічна доброчесність», та основні положення Закону «Про вищу освіту», вимагають, окрім всього іншого, ще й розбудову модерного культурного академічного простору, який ґрунтуватиметься на таких фундаментальних принципах як: довіра, чесність, прозорість у навчальній та науковій роботі.

Тому сьогодні як ніколи в сучасній Україні та світі, головним завданням у сфері науки та освіти є забезпечення фундаментальних засад для реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти. Для виконання цієї задачі потрібні певні умови, а саме: гарантія з боку держави та її освітянських інституцій, належного для всіх здобувачів, рівня якості освіти; гарантованого зростання довіри суспільства до системи існуючої, постійно (у відповідності з вимогами часу) змінної освіти та її інститутів, починаючи зі ЗВО і закінчуючи МОН України. Для сприяння вирішенню всіх цих завдань і покликаний Закон України «Про освіту», що був прийнятий 05.09.2017 року.

В цьому законі чітко прописані базові засади і принципи державних регуляторів діяльності в освітній галузі, зокрема: поняття людиноцентризму, верховенства права, дотримання та досягнення якісного освітнього процесу, рівноправного доступу до освіти тощо [3].

Визначені в Законі домінанти достатньо чітко та логічно обґрунтовано регламентують освітню діяльність в Україні, а їх безумовна реалізація повинна забезпечувати ріст доброякісності в сучасній освіті. Як зазначено в законі «освіта є основою інтелектуального, духовного,

фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями й культурою» [3].

Процес реформування освіти та прийняття оновленого законодавства вимагає відповідного рівня професійної та етичної складової від всіх членів освітнього процесу. Морально-етичним фундаментом чи головним чинником в системі забезпечення якості освіти мають бути такі фактори як чесність та доброчесність.

Закон України «Про освіту» ст. 42 дає нам чітке визначення поняття «академічна доброчесність». А саме: «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [3].

Окремі українські та зарубіжні науковці вважають, що зміст цього поняття, неодмінно (імпліцитно) містить в собі такі чесноти, як: довіра, справедливість, чесність, відповідальність, повага та сміливість [2].

Відтак прийняття даного закону стало правовою підставою і ефективним засобом мобілізації всього суспільства на вирішення завдань покращення освіти в Україні. В цей не простий процес реформування української освіти і підняття її до рівня міжнародних стандартів, на засадах порядності та академічної доброчесності сьогодні долучаються практично всі активні громадяни країни у тому числі і безпосередні учасники освітнього процесу. Так нині в Україні вже ефективно функціонують на державному і регіональному рівнях різні програми по визначенню «плагіату», а також плідно працюють всеукраїнський та університетські репозитарії.

Академічна доброчесність, як складова академічної культури – це, насамперед, культура з усталеними нормами, чіткими правилами та механізмами їх дотримання. Наразі, наявна студентська академічна культура виявляється застарілою, в значній мірі викривленою, а тому й неефективною. Одними із головних проблем цього викривлення є демотивація великої частини студентів на такі формальні атрибути вищої освіти як оцінка, стипендія, сертифікат, диплом тощо, а не отримання фахових знань та професійних навичок. Відтак ці «формальні» орієнтири постають проявами академічної недоброчесності і навіть академічного шахрайства.

Відсутність у навчальному процесі ЗВО цивілізованої, етичної компоненти, яка врегульовувала б навички підготовки до практичних (семінарських) занять, сприйняття та нотації (конспектування) лекцій, організації та виконання наукової роботи, оформлення посилань та списку використаної літератури робить усталені (загальноприйняті) форми

контролю знань практично неіснуючими. Тому й виникає об'єктивна потреба впровадження в навчальний процес ЗВО нових принципів академічної культури та академічної доброчесності.

Для усунення існуючих прогалин в системі вищої освіти і реалізації вимог Закону України «Про освіту» доцільним є введення в навчальний процес для студентів обов'язкового нормативного курсу «Академічна доброчесність».

Метою викладання навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» є формування у студентів нової, сучасної академічної культури, яка ґрунтуватиметься на порядності, чесності, довірі, прозорості, добросовісному навчанні, справжній науковій роботі.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- навчання студентів ефективним засобам доброчесного, самостійного, творчого підходу до освіти та засобам виявлення проявів недоброчесності і шляхів їх подолання;
- формування знань про наукову та навчальну доброчесність і усвідомлення їх практичного значення для професійної діяльності майбутнього спеціаліста;
- створення належної теоретичної, морально-етичної та правової основи для сучасного доброчесного і відповідального навчання, уміння самостійно знаходити й аргументовано доводити істину та спростовувати хибні твердження;
- долучення студентів до сучасної академічної культури, основаної на довірі, чесності, прозорості і добросовісному навчанні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, норми та законодавчі акти, що регламентують академічну доброчесність.

Очікуваними результатами вивчення дисципліни мають стати:

- опанування студентами основами академічної доброчесності в умовах сучасності;
- чітке розпізнавання та уникнення різних видів академічної недоброчесності;
- сформовані та розвинені навички академічного письма

У Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова питанню практичного втілення принципів академічної доброчесності вже приділяється значна увага. Так, у 2020 році створено відокремлений відділ забезпечення якості освіти. Три професори університету залучені до 3-х річної програми від Американських Рад з міжнародної освіти, що впроваджують проект «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти»: проводяться періодичні опитування студентів, викладачів і керівництва, бажаючи підключатися до дистанційних лекцій від фахівців проекту. З 2017 року у ВНМУ діє координаційна комісія в сфері інтелектуальної власності та академічного плагіату, що періодично розглядає звернення зі спірних питань, які

вимагають експертної оцінки. В програму підготовки аспірантів уведено вибірковий предмет «Академічна доброчесність», а дисципліна «Публікаційна активність та наукометричні бази даних» стала обов'язковою. Проте студенти значно менше охоплені вивченням принципів академічної доброчесності та формуванням навиків академічного письма, тому є необхідність розширити цю складову.

Адже успішність наукової діяльності неможлива без дотримання академічної доброчесності та знань методології, теорії, технології та організації навчальної і наукової роботи. Ці знання потрібні студентам, аспірантам, докторантам, співробітникам наукових підрозділів факультетів - всім тим, хто долучений до навчального й наукового процесу.

Література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова – Київ: Таксон, 2016. – 234с.
2. Власенко О.В., Вергелес К.М., Драчук О.П. Академічна доброчесність у вищих навчальних закладах: український і польський досвід / О.В. Власенко, К.М. Вергелес, О.П. Драчук // Матеріали доповідей та виступів всеукраїнського круглого столу «Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах України» – Вінниця, 21 листопада 2019. С. 6-12
3. Про освіту: Закон України від 15.09.2017р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Беднарчик Т.Р.,
к.філос.н., доцент,
доцент кафедри філософії та суспільних наук
Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

Беднарчик М.В.,
викладач вищої категорії,
Вінницький медичний коледж ім. Д.К. Заболотного
м. Вінниця, Україна

ДОБРОЧЕСНІСТЬ НАУКОВЦЯ ЯК СВІТОГЛЯДНА ПРОБЛЕМА

Тема моральної відповідальності освіченої людини чи науковця як носія особливих знань здавна привертала увагу суспільства. Піфагор, Архімед, Гіппократ, Клавдій Гален, Леонардо да Вінчі, Парацельс та